

Мария Карабалиева

ФСНГ София

Да разгледаме кибертормоза – как онлайн насилието влияе върху участващите?

Основен въпрос

Какво представляват кибертормоза? Как онлайн насилието влияе върху участващите?

Обзор на урока

Над половината от юношите и тийнейджърите са били обект на тормоз онлайн и приблизително същият брой са участвали в кибертормоз. Какво е кибертормоза и каква е връзката му с речта на омразата?

Кибертормоз се използва за всякакъв вид електронна комуникация, насаждаща съзнателно враждебно или оскърбително поведение към друга личност, която е мотивирана от реалната или възприетата раса, цвят, религия, националност, потекло или етническа принадлежност, сексуална ориентация, психологически, физиологически, емоционални или когнитивни увреждания, пол, полова идентичност и изразяване или други отличителни лични характеристики и цели писмено, вербално или физически.

Да навреди на даден индивид или да увреди собствеността му;
Да попречи съществено на възможността за образование на лицето;
Да бъде толкова жестока, постоянна, или всеобхватна, че да създаде уронваща достойнството или застрашителна физическото съществуване среда за общуване;
Да наруши съществено правилното функциониране на училищния живот, когато кибертормоза е насочен към деца и младежи в ученическа възраст.

Необходимо време- един учебен час 45 мин.

Вид на урока: урок за усвояване на нови знания

Цели на урока:

1. Образователна:

- Учениците ще знаят какво означават кибертормоз.
- Учениците ще се ориентират как се осъществява кибертормоза.
- Учениците ще разберат какви са последствията от тормоза и кибертормоза и защо те трябва да бъдат обект на специална работа.

2. Развиваща:

- Изграждане на умения да разпознават кибер насилници и да се предпазват от тях.

Речник:

Кибертормоз (онлайн тормоз или Е-Тормоз)-използване на информационните и комуникационни технологии за преднамерено въвличане в повтарящи се или широко разпространени прояви на насилие и нанасяне на емоционална вреда, насочени към други хора. Основните видове средства за масова информация са:

- агресивни нападки в интернет, при които се използва обиден и вулгарен език;
- обидни послания и индиректни заплахи;
- изпращане или разпространяване на унизителни слухове за определен човек с цел да се увреди доброто му име;
- разкриване на тайни и друга лична информация, публикуване на снимки;
- подмамване на някого в интернет с цел получаване на информация, която после бива разпространена;
- онлайн-преследване – обсебващо и продължително шпиониране и контролиране на чужди действия в интернет.

Киберкултура - а също и като **онлайн култура**, е [култура](#), която е възникнала и възниква от компютърните мрежи, Интернет, [програмите за забавление](#) и [бизнеса](#). Това е също така изучаването на различни социални феномени, асоциирани с Интернет и други форми на мрежова комуникация, като онлайн общности, онлайн игри в сървър, социални медии и мрежи, чатове и есемеси,^[1] и включва тематики като [идентичност](#), неприкосновеност на лични данни и лична комуникация или мрежова формация.

Метод на преподаване:нови знания, беседа

Ход на урока

Организация на класа – поздравяване на учениците, проверка за установяване на отсъстващите ученици, подготовка на класа за работа.

Задава се въпрос към учениците : Дайте пример за кибертормоз? Позватели ли видовете кибертормоз? Случвало ли ви се е на вас?

Начало на урока - 5 минути

Обяснява се на учениците какво представлява кибертормоза.

Кибертормозът представлява използването на интернет за нанасяне на емоционална вреда върху други хора. Много често той бива използван от деца и тийнейджъри като начин да обидят, отмъстят или просто да се пошегуват с приятелите си. Той има различни форми.

Онлайн тормоз може да бъде създаването на **фалшив профил** във Фейсбук, публикуването на **подигравателни снимки или клипове** в сайтове като Vbox7 и YouTube, или изпращането на **обидни или заплашителни съобщения** чрез Viber или WhatsApp, публикуването на **телефонни номера** с фалшиви, накърняващи честта и достойнството, обяви.

Представяне на урока- 30 минути.

Кибертормоз (онлайн тормоз или Е-Тормоз): използване на информационните и комуникационни технологии за преднамерено въвличане в повтарящи се или широко разпространени прояви на насилие и нанасяне на емоционална вреда, насочени към други хора.

- агресивни нападки в интернет, при които се използва обиден и вулгарен език;
- обидни послания и индиректни заплахи;
- изпращане или разпространяване на унизителни слухове за определен човек с цел да се увреди доброто му име;
- разкриване на тайни и друга лична информация, публикуване на снимки;
- подмамване на някого в интернет с цел получаване на информация, която после бива разпространена;
- онлайн-преследване – обсебващо и продължително шпиониране и контролиране на чужди действия в интернет.

Кибертормозът се осъществява основно по два начина:

- В Интернет – чрез електронна поща, социални мрежи или други сайтове (напр. когато някой създава интернет страница за целите на преследването на физическо лице или група);
- По мобилни телефони – напр. заплашителни текстови съобщения, разпространение на снимки / видеоклипове

Онлайн тормозът...

- може да се извършва от всяко устройство, свързано към интернет (смартфон, лаптоп, компютър);

- често е насочен към по-уязвим съученик (от различен етнос или изглеждащ по различен начин);

- може да започне като опит за шега, но може да бъде и целенасочено отмъщение;

- може да се случва 24/7, защото интернет е достъпен навсякъде и по всяко време;

- обхваща много по-широк кръг от хора освен единствено съучениците и приятелите на жертвата, тъй като интернет пространството има огромен брой потребители и всеки може да види дадено съдържание;

- може да предизвика нежелание за ходене на училище и за общуване с връстници, страх от използването на интернет, изолиране от другите, тревожност, дори телесни симптоми като главоболие и болки в стомаха.

Превенция:

Разговори за взаимоотношенията. Добре е родителите и възрастните да бъдат позитивен пример за справяне с трудностите, като демонстрират как могат да се решават проблеми със спокоен разговор. Това ще позволи на детето да види други възможности за разрешаване на конфликти по неагресивен начин – да сподели вкъщи

и/или в училище, да потърси подкрепа от приятелите си, да не отвърща на обиди, защото това ще усложни допълнително ситуацията.

Добро самочувствие. За да се чувства добре, детето/младият човек трябва да познава силните си страни. Най-добрата превенция срещу чувството за несигурност у детето е изграждането на реалистична положителна самооценка. Това може да се постигне чрез сплотяващи семейни преживявания или чрез практикуване на различни хобита – изкуство, спорт.

Комуникация с училището. Тормозът се случва най-често в училищна възраст, затова е важно всеки родител да поддържа връзка с учителите на своето дете. Много вероятно е учителите да са хората, които първи ще забележат признаците за проблем в класа, или по коридорите. Освен това при възникнал проблем училището може да играе важна роля за решаването на проблема за двете страни в конфликта – пострадал и извършител.

Настройки за сигурност на изображения и профили в социалните мрежи. Често пренебрегвана стъпка при създаването на профили в социални мрежи или споделянето на снимки и видео е внимателното разглеждане на настройките за сигурност. Най-сигурният начин тези настройки да гарантират автоматично защита е профилът на детето да бъде задължително под 18 години и с възраст най-близка до реалната. Добре е също родителят да помогне на младия интернет потребител да направи настройките си така, че снимките и публикациите, които той/тя качва в социалните си мрежи, да бъдат видими само от хората в списъка му/й с приятели. Така рискът лични снимки да бъдат свалени и използвани за направата на колаж или разпространени в други сайтове без знанието на детето се намалява значително. Ако имате въпроси за различните настройки за сигурност в социалните мрежи, можете да се обърнете към нашите консултанти чрез чата в долния десен ъгъл на вашия екран.

Според широко приетата в литературата дефиниция, тормозът е агресивно поведение с цел да се нарани или обезпокои друго лице, той се повтаря във времето и включва дисбаланс на силите като по-силна личност или група тормози по-слаба такава . Агресивното поведение между връстници, както и дисбаланса на силите, може да бъде физическо или психическо, директно или индиректно, то може да се прояви, както и извън дома, така и в кибер пространството. Поради специфичните си характеристики, онлайн средата е възприемана от мадежите като свободна платформа, където могат да изразяват себе си. Както някои изследователи са заключили, кибер средата има положително влияние, като установяване на социални контакти, което е трудно за повечето ученици в реални обстоятелства. В същото време, анонимността, която интернет пространството предлага, позволява на лицата да приемат по-агресивно поведение дава благоприятна среда за насилниците и осигурява безопасно място за жертвите на традиционен тормоз, които търсят отмъщение, в ролята на кибер насилници .

Сравнението на участниците в директен тормоз и виктимизация от връстниците и участниците в кибер тормоз и виктимизация е част от анализа на резултатите от изследване, проведено в столично средно общообразователно училище. Според зададена хипотеза, че ученици, които са преки насилници има по-голяма вероятност да бъдат и кибернасилници в сравнение с лица, неангажирани в пряк тормоз, бе използван “хи квадрат” тест за независимост, за да се провери връзката между участието в пряк тормоз и кибертормоз. Резултатите показаха значителна склонност преките насилници да бъдат също и кибернасилници, в сравнение с онези, които не участват в пряк тормоз,

$\chi^2 = 12.10$, $p < 0.001$. От всички лица, заявили участие в пряк тормоз, 61% заявяват участие също и в кибернасилие. За разлика от тях, сред участниците, които не са участвали в пряк тормоз, само 37% съобщават за участие в кибернасилие. Това показва, че съществува значителна вероятност онези, които вече са участвали в пряк тормоз веднъж седмично или почесто да бъдат въввлечени в тази най-нова форма на тормоз сред връстници (т.е. кибертормоз), отколкото онези, които не са тормозили пряко други лица.

Респективно, жертвите на пряк тормоз е много по-вероятно да станат също и жертви на кибертормоз, за разлика от онези, които не са били жертви на пряк тормоз. “Хи-квадрат” тестът за независимост на Пийърсън показва значителна разлика във вероятността жертвите на пряк тормоз да бъдат и кибержертви в сравнение с онези, които не са били жертви на пряк тормоз $\chi^2 = 27.82$, $p < 0.001$. Сред участниците, които бяха жертви на пряк тормоз, 71% също посочиха, че са и кибержертви, докато само 35% от онези, които не са били жертви на пряко насилие, казват, че са били кибержертви. Така жертвите на пряк тормоз е значително по-вероятно да станат мишени за тормоз по Интернет или мобилен телефон, отколкото лица, които не са били пряко тормозени.

Според друга хипотеза, учениците-жертви на пряко насилие са по-склонни да се занимават с кибертормоз над другите, отколкото учениците, които не са жертви на пряк тормоз. Резултатите показаха значителна склонност жертвите на пряк тормоз да се включват в кибернасилие над другите в сравнение с тези, които не са били жертви на пряк тормоз, $\chi^2 = 8.29$, $p = 0.004$. Сред тези от участниците, които посочват, че са били жертви на пряк тормоз, повече от половината (57%) признават също, че са били кибернасилници. За разлика от тях, сред онези, които не са били жертви на пряк тормоз, само 37%, се занимават с кибертормоз. Това показва, че съществува значително по-голяма вероятност жертвите на пряк тормоз да се проявят като кибернасилници спрямо други, в сравнение с тези, които не са били пряко тормозени.

Относно връзката между преките насилници и кибержертвите бе направен проучвателен анализ за да се определи дали има по-голяма вероятност преките насилници да станат жертви на кибертормоз в сравнение с тези, които не са били преки тормозители. След проведен “хи квадрат” тест за независимост на Пийърсън бе открита значителна вероятност преките насилници да бъдат тормозени онлайн, $\chi^2 = 21.96$, $p < .001$. Сред тези от участниците, които посочват, че са участвали в пряко насилие, голям процент 71%, са били жертви на кибернасилие. За разлика от това, само 40% от онези, които не са участвали в пряк тормоз, са били също и кибержертви. Това показва, че не само има по-голяма вероятност преките насилници да станат и кибернасилници в сравнение с неучаствалите в пряко насилие, но също е и по-вероятно те да станат жертви на кибернасилие.

Според резултатите директния тормоз и кибер тормоза са взаимно свързани и взаимно заменяеми форми. Прекия насилник, често е и кибер насилник, пряката жертва е по-вероятна кибер жертва от лице, неучаствало във виктимна ситуация. Учениците-жертви на пряко насилие са по-склонни да се занимават с кибертормоз над другите, а участниците упражнявали пряко насилие са вероятни кибер жертви. Резултатите от това проучване подкрепят предишни изследвания, които посочват връзката между кибер тормоза и виктимизация и традиционните форми на тормоз (например Li, 2005, 2006; Raskauskas и Stoltz, 2007; Ybarra, 2007). Въпреки това, следва да се отбележи, че според Ибара границите на припокриването между традиционния и кибер тормоз (32%

припокриване на кибер и традиционна виктимизация, и 26% припокриване при кибер и традиционния тормоз) не са твърде големи. Може да се заключи, че въпреки кибер тормоза и виктимизация и традиционните им форми да споделят някои допирни точки, кибертормозът притежава свои собствени уникални характеристики. Според предишни проучвания, анонимността, персонификацията, понижените нива на страх от наказание за действията са съществените фактори, които отличават кибер насилниците от традиционните хулигани.

Въпроси към учениците: 10мин.

1. Какво е кибертормоз ?
2. Как може да предотвратите кибертормоз?
3. Как ще се предпазите от он лайн тормоз?